

DOMOVINA

Oglasi:

Za 1 mm x 60 izčrtnega stolpca mali 80 vinarjev, uradni 1-20 K, poslano, posmrtnice in reklame 2 K. Večkratne objave popust.

Izhaja ob ponedeljkih, sredah in petkih.

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Sodna ulica 6. Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva c. 18, Tel. 72.

Naročnina:

Za cele „Domovino“ (trikrat na teden) mesečno 3 K, četrletno 9 K, polletno 18 K, letoletno 33 K. Petkova številka mesečno 1 K, četrletno 3 K, polletno 6 K, letoletno 12 K.

Dr. A. Korošec načelnik SLS. za razporoko.

Žena ima lahko dva živa moža.

Klerikalci so v silni stiski za ob- stoj posegli po zadnjem sredstvu: vera mora v boj za obrambo korupt- ne politike SLS. Zadnji «Domoljub» mirgoli sami klicev na verski čut kmetov, češ liberalci hočejo križ od- praviti iz šol, cerkve podreti in so za ločitev zakona. Ne bo težko do- kazati, da so klerikalci največji bo- goskrunci in brezverci. Če bi imeli kaj vere, bi se bali, da jih strela ubi- je z jasnega zaradi grdih laži, zaradi zlorabe cerkve in sv. sakramentov. Menda ni napačno ponoviti jav- nosti, kdo se je prvi zavzel v Jugo- slaviji za razporoko in za mnogo- moštvo.

21. junija 1920 je bila v Beogra- du izdana naredba podpisana od dr. Korošca kot ministra in načelnika SLS., s kojo se proti predpisom pravoslavne in katoliške cerkve uva-

ja možnost, da ima žena dva moža in si potem izbira, da živi, s katerim hoče.

Člen 68 te naredbe, ki je objavlje- na v ljubljanskem »Uradnem listu« od dr. Brejca od 9. avgusta 1920., se glasi:

«Ako je en zakonec, če je drugi po tej uredbi proglašen za mrtvega, pa se pozneje pojavi ali oglasi, med tem stopil v nov zakon, je smatrati ta zakon za polnoveljavnega, v ko- likor je trajal in otroke, v njem roje- ne, za zakonske. Če se zakonca prej- šnjega zakona v roku treh mesecev izza dne, ko se je pojavil pogrešanec, ne zedinita, da bi nadaljevala zakon, ostane novi zakon v veljavi.»

Le prečitajte to naredbo, pa mora- te priznati, da je s tem prvič izdana od katoliškega duhovna in načelnika SLS postava, ki je proti katoliškim

predpisom in uvaja dvomoštvo. Ka- toliški predpis (dogma) je, da se za- kon ne loči kakor s smrtjo. Če sod- nija pomotoma koga proglasi mrt- vim in pride tak «mrlič» nazaj, po katoliških predpisih zakon, ki ga je morda žena ta čas sklenila, ne velja. Smatra se, kakor da tak zakon ni bil sklenjen. Pomota je pomota.

Korošec je drugače ukrenil: drugi zakon je veljaven in, ko se mrlič vr- ne, žena lahko odloči le še tekom treh mesecev, da gre nazaj k sta- remu možu, sicer ostane drugi za- kon veljaven! Korošec se je torej iz- javil za ločitev zakona potom nove- ga zakona. Žena ima drugega moža ob živem prvem možu!

Ko to protikatoliško in protiver- sko stališče dr. Korošca presojava, se ne smemo vprašati, ali je njegova odredba pametna.

Pamet bi tudi velela, če možu žena uide po svetu ali če se celo z drugim poroči, da bi se tudi on smel poročiti. Pamet bi tudi velela, da žena, ki je od moža zbežala, ker ima on ostudno bolezen, sme iskati sreče pri drugem možu. Vendar po- stava tega ne dovoli in tudi v Ju- goslaviji to ne gre. Pamet namreč ne odloča, ampak le verski predpis. Ta pa je tak, da mož ni prost, dokler mu žena živi, tudi če se mu je iz- neverila in utekla v Ameriko.

Korošec je bil prvi, ki je katoliški nauk glede ločitve zakona zlomil: on je vpeljal zakon, kjer ima žena lahko dva živa soproga.

In taka stranka si upa drugim še kaj očitati? Sram vas bodi, dvolični hinavci! V Beogradu ste za ločitev zakona, v hribih pa ž njo lovite ka- line.

KRIŽ SO ODPRAVILI.

Kdo? Čuki v Kamniku. Letos so imeli veselico, kjer se je na katoliški podlagi imelo piti in plesati. V kam- niški tiskarni so naročili plakat za to veselico. Na ta plakat je eden izmed njih za okrasko mesto čuka naročil križ. Komaj so čuki to izvedeli, so poskočili same jeze. Sram jih je bilo svetega znamenja, češ da se jim bo- do po Kamniku smejali. Vsled tega so odrezali znamenje križa od pla- katov in jih nalepili brez njega. Tako je bil križ preganjan in vržen ob tla po pristaših SLS — po čukih.

SRAM JIH JE KATOLIŠKEGA IMENA.

Ob preobratu so klerikalci prekr- stili svojo «Katoliško» tiskarno v «Jugoslovansko». Sram jih je bilo katoliškega imena. Člani in odbor- niki «Katoliške tiskarne» morejo biti in so sami duhovni — katoliški du- hovní so torej izbrisali katoliško ime. In taki hinavci si še upajo dru- gim kaj očitati?

KATOLIŠKA IZOBRAŽEVALNA DRUŠTVA IN KATOLIŠKI DOMOVIZATAJILIKATOLIŠKO IME.

SLS je dala navodilo, da se imajo društva in poslojja s «katoliškim» imenom n. pr. Katoliško izobraže- valno društvo tako prekrstiti, da ime

«katoliško» odpade. Iz «Katoliških domov» so tako nastali «Društveni domovi».

Dr. Korošec je zvišal železniške tarife za 100 odstotkov. JDS je za- prečila, da ni odredil še nadaljnega poviška.

Beleške.

b Obrtniki in volitve. Za obrtnike imajo zdaj naenkrat vsi prijazne be- sede. Vsi se trudijo, da jih odtrgajo od njihove stare stranke, pod katero so bojevali boje v Trgovsko zbornico. Klerikalcem delo ne gre izpod rok, ker jim vsakdo takoj podrgne pod nos demobilizacijsko blago in Re- meca ter Ogrina in druge milijonar- je, ki pred prevratom niso bili mili- jonarji. Socialistom tudi ne gre, ker so polni krika za osemurni delavnik v mali obrti. V tem oziru sta si „Naprej“ in „Večerni list“ povsem enaka. Precej zabavni so tudi orga- nizatorji tkzv. „samostojne“ obrt- niške stranke, ki neče poznati niko- gar, zanaša se le na zobnega tehnika Vogriča iz Novega mesta. SKS. jim ni dala nobenega zastopnika razen urarja Blažona na 6. mestu. SKS. je čisto stanovska kmečka stranka in je vsled tega čisto naravno, da se na

obrtnike ozirati ne more. Nekaterim revežem je na potu, da sta *Rebek* in *Franchetti* že na drugem mestu na JDS. listi. Pravijo, da ne bosta iz- voljena. K temu pravimo: res je, iz- voljena ne bosta, če so obrtniki ne- zavedni in volijo vse druge stranke, samo svojih ljudi ne, ako pa bode del obrtnikov glasoval za svoja vodi- telja, bosta sijajno izvoljena. Kdor ruje zoper to, da vsi obrtniki volijo JDS., ta ruje zoper izvolitev naj- boljših dveh obrtnikov — zoper Franchettija in Rebeke. Pozor, obrt- niki!

b. Denuncijant in propalica Ve- hovec in SLS. Kakor je znano, je sodišče razsodilo, da je žužem- berški župan, nekdanji klerikalni de- želni poslanec Vehovec denuncijant in propalica. Sedaj pa pravi glasilo SLS «Domoljub»: «Gospod župan Vehovec: niste osramočeni; še bolj Vas bomo čislali in spoštovali...» Vsi denuncijanti in propalice zdaj v klerikalne vrste, ker tam take ljudi čislajo in spoštujejo!

b. Duhovščina na lovu za ženami in dekleti. Bedasto širi zdaj vsa du- hovščina najbolj neumne laži o lo- čitvi zakona. Vsa duhovščina je na nogah, da dopove ženskam, da libe- ralci hočejo, da se zakon loči in da možje zapode svoje žene. To beda- rijo marsikatera ženska verjame, da-

si lahko pogleda po vasi, kako za- konsko življenje žive liberalci. Žene in dekleta, ali ste že kedaj slišali o svinjarjih, ki se gode v farovžih? S kuharicami in ženami? Ali se spomnite, kakšna grda vprašanja Vam pri spovedi stavljajo, da se pa- sejo Vaše sramežljivosti? Koliko sreč- nih zakonov so že porušili politični duhovni s tem, da so pokvarili de- kleta in žene in jih odvracali od mož. Noben pameten človek ni za razporoko, ker mož more le z eno ženo srečno in pošteno družino vzgojiti. Samo duhovščina naj se nam v zakon ne meša!

b. Bogoskrunstvo. «Narodni li- sty» poročajo o strašnem bogoskrun- stvu, ki se je zgodilo 6. julija t. l. v mestu Slan. Kaplan Jan Počoural, znan klerikalen agitator, strasten na- sprotnik predsednika Masaryka, za- upnik bivšega kardinala Skrbenskega, se je ponoči, vrnivši se z neke klerikalne konference, preveč napil ter pijan zašel v cerkev, kjer je sple- zal na oltar in ga onesnažil. Zju- traj ga je cerkovnik našel pijanega v kotu. Češke oblasti so uvedle stro- go preiskavo, kaplan je bil areti- ran. Klerikalno časopisje je izprva stvar skušalo podtakniti naprednja- kom, češ da je skrunilec liberalec. Sedaj pa, ko se je izkazalo, da je ta lopov bil kaplan, molče kot grob.

Slovenci, Slovenke! Ali ste zato podpisavali deklaracijo za samostojnost, da boste sedaj pustili svojo s krvjo in z mukami pridobljeno narodno državo razdejati rimskim hlapcem? Kdor gleda v bodočnost, kdor ima le iskrico narodnega čuta, bo storil vse, kar je v njegovih močeh, da bo v Sloveniji 28. novembra za vse večne čase zlomljena mogočnost farovške gospode.

Kmetje! Ali se spominjate, kako so klerikalci pregledovali Vaše bike? Premovali niso živine, temveč le svoje pristaše, ki so jim bili ljubši od bikov. Klerikalci so izdali milijone za vzorne hleve in svinjake. Kdor je hotel biti deležen podpor, je moral kriviti hrbet pred farovžem. Dobil je kolikor je hotel, četudi je imel veliko premoženje. Kaj pa Vi siromaki? Ali niso bili liberalci edini, ki so se nevstrašeno borili že v Avstriji proti klerikalni korupciji? Kdo Vam garantira, da se bo za Vas v bodoče potegoval, ako ne demokrati, ki so odločni, brezobzirni in sposobni bojovníki. Klerikalcem je v boju kos le demokrat. Drugi niso ne krop ne voda! Torej volite 28. novembra demokrate!

Robež — vzor klerikalnega gospodarstva.

KAKOR PRIDOBLJENO, TAKO IZGUBLJENO.

Kakor bo malone vsak vojni dobičkar, ki si je z oduševanjem nakopičil premoženje, slej ali prej napravil vse, kar si je z lahkoto in na nepošten način pridobil, ravnotako tudi milijonski dobički „Deželnega mesta za klavno živino“ niso imeli nobenega pravega teka. Od 30 milijonov kron dobička, ki bi ga vnovčevalnica z lahkoto pridobila, je ostalo v blagajnah samo še okoli 12 milijonov kron čistega, ostalo se je razgubilo med mešetarji, ki so imeli s podjetjem opravka. Preostanek se je porabljal deloma v agitačne namene SLS., deloma pa se je zabil v neplodnosna podjetja. Najlepši zgled kako se je gospodarilo s čistim dobičkom vnovčevalnice nam daje deželno gospodarstvo v Medvodah.

KER NI BILO PRAVEGA GOSPODARJA, JE KLERIKALNI GOSPODI CRKALA ŽIVINA OD LAKOTE KAR NA DEBELO.

Že leta 1910. je kupil deželni odbor v medvodski občini posestvo Robež, da ustanovi tamkaj deželno pristavo za vzrejo mladih bikov. Misel sama na sebi ni bila slaba, ker bi bilo zares potrebno, da bi se pri nas od domače živine jemala najboljša plemenska živinčeta, vzrejala s posebno pazljivostjo in se tako iz njih napravil krepak rod za izboljšanje domače goveje živine. Na Robežu je pa deželni odbor upeljal tako gospodarstvo, da je bilo sramotno za celo deželo. Namesto, da bi bil Robež kmetu v zgled daleč na okrog, se je na njem gospodarilo tako, da se je moral zgražati prav vsak posestnik, ki je videl to pristavo. Gospodom od SLS. tudi ni bilo prav nič dopovedati in svetovati. V deželnem zboru in v deželnem odboru je SLS. nastopala glede Robeža enotno in edinstveno ter soglasno zagovarjala prav vse nedostatke, ki so se godili na Robežu. Ker je torej manjkalo pravega gospodarja, je bilo gospodarjenje na Robežu že v mirnem času zanič. Še veliko težavnije pa je postalo potem, ko je izbruhnila vojna in je pričelo primanjkovati vsega, kar je pri gospodarstvu z živino neobhodno potrebno. V velikansko zagato je prišel Robež, ker je spomladi l. 1916. dokupil deželni odbor — ne da bi stvar prej premislil — za to pristavo — ki je bila kvečjem za 70 glav zadosti velika — še toliko živine, da jo je bilo skupaj s prejšnjo kakih 100 glav. Ker pa pristava za toliko živine ni bila pripravljena in ker je pričelo primanjkovati paše, je živina vsled nezadostne krme, pričela zaostajati. Pomanjkanje je nastalo celo tako veliko, da je večje število živine od lakote pocrkalo. K temu je pripomoglo tudi to, da ni nihče pazil na živino in da se je vsled zanikarnosti in malomarnosti gospodarjev tudi na Robež zanesla slinovka in da je za to boleznijo obolela skoro vsa živina.

BIVŠI MIZAR ALI KNJIGOVEZ »KMETIJSKI STROKOVNJAK«

Leta 1916. in 1917., ki so bila za medvodske pristave najbolj kočljiva, je bil tamkaj za oskrbnika bivši deželni poslanec SLS. Fran Bartol, ki

je v kmetijstvu približno toliko izvežban kot od SLS. izvoljeni predsednik „Kmetijske družbe“ Iskra, samo s to razliko, da je bil Bartol, predno je postal „kmetijski strokovnjak“ SLS., mizar ali knjigovez, dočim se je izučil Iskra kmetijstva na čevljarskem stoličku. Umevno je, da Bartol težavni nalogi sploh ni bil kos. Med tem, ko je bilo gospodarstvo na Robežu že popolnoma zavoženo in je stalo že na robu popolnega propada, pa so se v jeseni l. 1916. gospodje voditelji SLS. naenkrat odločili, da naj se deželno gospodarstvo v Medvodah še — razširi! V ta namen se je vzelo od Frana Jarca v Medvodah v najem sveta v večji izmeri ter gospodarska poslopja v Medvodah s hlevi, shrambami, kletmi in drugimi prostori. Razuntega pa tudi nekaj prostorov za pisarno in stanovanje tedanjega oskrbnika deželnih pristav, slavnega Bartola. Po sklepu zakupa se je takoj pričelo pripravljati v Medvodah hleve za nastanitev živine, napeljali so na Jarčevo dvorišče vodovod, napravili so telefonsko zvezo med Medvodami in Goričani — kjer so vzeli od knezoškofijskega posestva en hlev v najem — in napeljali so končno tudi v pisarno in hleve električno luč. Delali so na veliko in na debelo. Še danes nihče ne ve, ali so imeli poštene namene ali ne, ali so delali brez glave ali pa s preračunjeno hudobijo. Samo to se ve, da to, kar so delali, ni bilo nič prida, dasi je stalo nešteto stotisočakov. Koristi drugi ni mogel imeti kot oni, ki so bili pri stvari neposredno udeleženi.

ZAKAJ JE NAČELNIK KLERIKALNE STRANKE SAM KUPOVAL V ŠVICI KRAVE?

Na medvodske pristave je imela priti v prvi vrsti švicarska živina. Reklo se je, da je treba zaradi Ljubljane napraviti v Medvodah mlekarino. Po vojski naj bi se krave oddalo kmetom na deželi. Ta namen ni bil dosežen. V resnici je zagovornik, zakaj se je vlačilo iz Švice krave in zakaj je bivši načelnik SLS. tako rad hodil v Švico in zakaj je tudi on sam kupoval švicarske krave! Tem manj razumemo, zakaj se je vse to godilo, ker so švicarske krave kupovali tudi še potem, ko je bila medvodska pristava že prenapolnjena z živino. Za jesen leta 1917. so namreč navzlic temu še kupili nove švicarske krave, približno 200.

ŽIVINO SO KUPILI, HLEVOV PA NISO IMELI!

Ker za tolikšno število krav, ki bi vse teletile, ni bilo dovolj hlevov na razpolago (radi bi vedeli, kdo je dobival pri nakupu krav provizije, da se je z nakupom tako hitelo in pritiskalo), se je odredilo, da se postavi na Jarčevem svetu velika baraka in priredi kot hlev, v katerem naj bi bilo prostora za kakih 200 glav živine. Prišel je mesec julij, a baraka je bila komaj dograjena v temeljih. V tem času pa je že pričela prihajati švicarska živina in v teku nekaj dni je bilo v Medvodah novih 163 švicarskih krav. Da se je ta živina vsaj

spravila pod streho, so se v naglici priredili Jarčevi kozolci kot hlev in tam je živina ostala toliko časa, da je bila za silo dogotovljena baraka. Ko se je živina preselila v barako, se je izkazalo, da bo to poslopje le slabo služilo svojemu namenu, zlasti pri fini švicarski živini. Bilo je v njej prevroče, a za zimo je kazalo, da bo premrzlo.

ČEZ 70 KRAV JE CRKNILO. KLANJSKA DEŽELA SE DANES DOLGUJE ZA ŠVICARSKO KRAVE NAD 6 MILIJONOV KRON.

Medtem, ko se je bilo boriti s težkočami glede nastanitve živine — posledica brezglavosti ali pa brezvestnosti —, so se pojavile še hujše težave zaradi krme. Na domačih travnikih se je nakosilo izredno malo krme, a še ta se je skoraj vsa pokrmila sproti. Kot nadomestilo se je dajala živini repa, kakih 600.000 kg. Prišlo je pa še hujše. Ker se je vsakdo lahko izprehajal po pristavskih hlevih in ker ni bilo nobenega poštenega nadzorstva, zanesla se je od vojaštva skoro na vso deželno živino slinovka. Zaradi boleznih, slabe krme, slabih prostorov in pomanjkanja stelje je žival začela hujšati in mleko se sušiti. Pričela so poginjati teleta, na to pa tudi krave. Zaradi pomanjkljivosti zapiskov ni mogoče dognati, koliko živine je poginilo. Le na podlagi izpovedi oseb, ki so bile zaposlene v hlevih, se je dognalo, da je poginilo leta 1917. in v pričetku leta 1918. približno 70 krav in telet. „Koliko živine je poginilo prej, se pa nikdar ne bo dognalo.“ Tako piše o tem revizijsko poročilo! Več živali se je pa radi nevarnosti, da poginejo, prej zaklalo, da se je tako rešilo vsaj nekaj. Škoda se je razuntega delala tudi na ta način, da je lahko na pristavi vse kradlo in da je tudi krava ali pa tele šlo iz hleva, ne da bi ga kdo pogrešil. Umevno je, da se je pri takšnem gospodarstvu delala velikanska denarna škoda, ki se ravnotako kot crknjene krave nikdar ne bo dala natančno ugotoviti. Revizija deželnega gospodarstva pravi v svojem poročilu, da je plačala vnovčevalnica za pokritje primanjkljaja deželnih pristav v Medvodah znesek 1.759.315 K, torej malo manj kot dva milijona kron. Ako razdelimo primanjkljaj na 200 švicarskih glav živine, ki je bila postavljena v medvodske hleve, dobimo za vsako živinčico okoli 10.000 K izgube. Škoda na medvodski pristavi pa s tem še ni vsa ugotovljena, kajti kupnina za jeseni 1918. nakupljeno živino še ni plačana in znaša 220 tisoč 524 švicarskih frankov. Ako se ta kupnina do 31. decembra 1921 ne poplača, jo je brezpogojno poplačati v kronski valuti po kurzu, kakor se bo plačal ob tem času. Danes stane švicarski frank okoli 20 K, zato dolgujejo danes medvodske pristave še $220.524 \times 20 = 4.410.480$ kron, torej okoli $4\frac{1}{2}$ milijona kron. Ako bi bilo treba danes vso švicarsko živino plačati, bi znašala skupna svota medvodske izgube nad šest milijonov kron.

Kakor vidimo, se je že samo na medvodskem podjetju v veliki meri uresničil izrek: „Kakor pridobljeno, tako izgubljeno.“

Kmetje! Kdo se je zadnje dve leti bojeval brezobzirno za to, da bo svobodni naš kmet, na svoji zemlji svoj gospod? (Agrarna reforma.) Kdo Vas je obvaroval farovške komande s tem, da je preprečil žensko volilno pravico v občinah? Kdo je izposloval 20 milijonov kron, ki se sedaj po proračunu porablja za povzdigo kmetijstva v Sloveniji? Kdo je bil prvi, ki se je uprl, ko se Vam je hotelo zvišati davke na zemljišča? Kdo je odpravil revizicije žita in živine in upeljal svobodno trgovino, da ste kmeti zopet gospodarji svojih pridelkov? Bili so to demokrati in nikdo drugi! Zato pa kmetje, spustite kroglice v demokratsko skrinjico!

Obrtniki!

Danes leži usoda Vašega stanu samo v Vaših rokah! Ako Vi hočete, imate lahko v parlamentu tri zastopnike svojega stanu. Demokratje Franchetti, Rebek in Mohorič so Vaši najboljši, najsposobnejši možje, ki so edini kandidati med Slovenci, da lahko z uspehom zastopajo Vaš stan. Velika demokratska stranka, raztezajoča se od Trilava do Bitolja, edina more jamčiti, da bo beseda Vaših poslancev kaj zalegla. Ne zamudite prilike, ki se Vam danes nudi, da ne boste tarnali v bodoče. Obrtnik, ki ima pamet v glavi, more voliti le demokrata. Na delo obrtniki! Agitirajte od moža do moža za demokrate, da bo zmaga Vaša!

Dopisi.

Iz Komende. Čas hiti naprej, kmet se budi, se otresa starih okov in hoče biti enkrat prost. Samo pri nas je še nekaj ljudi, ki so tako navdahnjeni in zastrupljeni šusteršičevega duha, da se drže starega kopita. Imamo v Komendi hiralnico, kamor sprejemajo, to se pravi so sprejemali reveže iz obširne komenske župnije. To je bila posebna ustanova nepozabnega Petra Pavla Glavarja, ki je poleg hiše, obširnega posestva in gospodarskega poslopja in velikega zaraščenega gozda štela še več stotisoč premoženja. Ni pa še dolgo, kar smo izvedeli, da so nam zapravili klerikalci hiralnico in vse premoženje ter podpisali 385.000 kron vojnega posojila. Reveže so postavili na cesto, obdržali so pa še usmiljenke in nekaj močnejših mož, ki so za tlačarenje našemu mogočnemu župniku in znanemu Mejaču. Kje drugje bi vzeli takim oskrbnikom vse iz rok, a pri nas je vse tiho, ljudstvo molči, župani molče, zato pa oskrbnik župnik tako gospodari, da je moralo priti tako daleč. Pri hiralnici je posestvo in gospodarska poslopja, toda šusteršičeva zalega je gospodarsko poslopje izpremenila za društveni dom. Kako lahko bi redili krave, imeli v hiralnici mleko in druge dohodke. Toda kaj to, da se le klerikalna stranka podpira, pa je dobro. Letos so dobili za hiralnico 10.000 K podpore, a kdo jo je bil deležen? Reveži menda ne, ker so jih ven postavili. — Župnik pokliče župane, ki podpišejo, za govoriti pa nima nobeden ničesar, tako pravi župnik Bernik. Kakšno gospodarstvo je pri hiralnici se tudi vidi na tem, da je les, ki je bil vreden najmanj 100.000 K prodal za 10.000 K. Ali je potem čudno, da bode kmalu konec vsega tega? Potem bodo pa zdihovali bolni hiralci po šupah in mrli od hudega. Župnik je znal izvrstno gospodariti in je napravil sebi in usmiljenkam vse mogoče udobnosti. Napeljal je telefon iz župnišča v hiralnico, da se je z njimi lahko vsak čas razgovarjal. Prestavljal je brez vsega smisla in potrebe štedilnike in delal parketna tla. O, seveda, na račun hiralnice in revežev je lahko tako grofičiti, amapak, če je to prav, pošteno in bogoljubno delo, to je drugo vprašanje. Reveže so krmili s fižolom namesto z govedino, a govedina se je izpremenila v telečje za župnikove ljubljence. Kako je šlo to, lahko pove mesar. Ljudje božji, pomislite na prihodnost, kaj bode? Ako ne bo posegla deželna, oziroma državna oblast tukaj vmes in vzela iz rok vse to župniku, potem bomo imeli enkrat velikanske stroške z občinskimi reveži. Poglejte malo po občinah, ki nimajo hiralnic, koliko stanejo in bodo tudi nas veljali občinski reveži. Morebiti bi se dalo še vse rešiti, če bi nam država priskočila na pomoč. Toda, če bodo odločali pri vladi šusteršičjanci, bodo pustili kar naprej kozla v zelniku. Zganite se sedaj, zadnjo uro! Volitve se bližajo pa nas hoče zopet Bernik s svojimi podrepniki potlačiti k tlom, da bi volili ljudi tiste baže, ki so nam nakopali z vojsko toliko nesreče. Povsod okrog izjavljajo tisti, ki so se morali po strelskih jarkih valjati in uživati vojaške dobro-

te, da bodo pognali klerikalce — šusteršičjance, ali hočemo Komenčani drugačni biti? Nismo se bali ne granat, ne šrapnelov, ali naj se bojimo šusteršičjancev, ki so nam poleg hiralnice zapravili še mlekarino in dali ves denar za vojno posojilo, mlekarino pa pustijo sedaj stati in drugi ljudje izkoriščajo nas kmete, ki namesto nas delajo dobičke z mlekom. So li taki možaki za taka mesta? Ti bi bili kvečjem za žitne komisarje Štrcinove vrste, da bi nekatere dame dobile potem nove klavirje itd. Za danes toliko, drugič pa še naprej!

Iz Selc nad Škofjo Loko. Zadnji „Domoljub“ se je obregnil tudi v fante v petju. Precej lepo število jih je, ki prihajajo k pevskim vajam v šolo, to pa nasprotnika silno žge in peče. „V svojem „nevturalnem pevskem zboru“, pravi omenjeni list, „združuje socialiste, komuniste, liberalce in samostojne“. — To ravno je dokaz, s kako plemenitim namenom izvršuje g. nadučitelj svoje delo. Nikogar ni vprašal: „Kaj si po svojem političnem prepričanju“, preden ga je sprejel med pevce. Vsak je potreben izobrazbe in poštene zabave. — Pri vas, gospodje, je to čisto drugače. Kdor ne trobi v vaš rog, temu ni prostora med vami. Pri tem pa ne igra prepričanje nobene vloge. Prepričanje je vašim vrstam popolnoma tuje. Od vas preslepljeno ljudstvo pozna le strah. Kar je malo brihtnejših, so pa koritarji. Zato je naravnost smešno, če vi govorite o prodanih dušah. Sami najbolje veste, da ni nikjer toliko prodanih duš kot pri vas. — Če misli pisec teh vrstic, da črpa naš nadučitelj navdušenje iz „male“, ga sodi najbrže po sebi. Dobro vemo, komu izmed obeh je literček bolj znana posoda. Po dolini se govori, da nihče ni pri Čoču toliko „male“ povžil, kot fajmoštri in kaplani. Sedaj se pa zaganjate v njega. Zakaj? Zato ker veste, da vas je spoznal in vam na podlagi tega spoznanja obrnil hrbet! — Danes le toliko „Domoljubu“ v odgovor. Če ne bo miru, če se bo celo na shodih „Marijine družbe“ hujskalo zoper naš pevski zbor, pridemo z računi na dan, ki vam bodo še manj všeč kot ta odgovor.

Iz Trebnja nam pišejo: da upotrebljuje ondotni župnijski urad na svojih uradnih pismih še vedno reklamne znatke s podobo bivšega cesarja Karla v poljski uniformi. In potem ima duhovska stranka drznost še pisati v „Slovenec“ in „Domoljubu“ članke z napisom: „Grobokopi našega narodnega ujedinjenja“ in podobne, če jim kako volišče ni po godu, ker je preveč daleč stran določeno od župnišča!

Iz Dobrnjača. Mož, ki hodi točno vedno k cerkvenim pravilom ob nedeljah in praznikih, se ustavi po opravku tu pri nas. V pogovoru omeni, da se je udeležil v nedeljo prej maše in pridige v Žužemberku. Dekan Gnidovec pa je imel v resnici političen shod. Izjavil je, da pri takih razmerah ni mogoče cerkve več povečati, ker to je politična shodnica in ne svetišče Gospodovo. Pri nas pa ni dosti bolje, ker imamo za kaplana Gnidovečevega učenca Hafnerja. Pridige so take, da jemljejo res-

nost svetemu opravilu in vzbujajo med preprostim ljudstvom deloma nevoljo, deloma posmehovanje. Po prvih apostolih se je cerkveno življenje začelo, je „šla vera gor“, po novodobnih „apostolih“, med katere spadata Gnidovec in Hafner, gre pa vera „dol“.

Politični pregled.

Cim bolj se približujejo volitve, tem bolj postajajo

klerikalci nervozni,

ker eno postaja vsak dan bolj jasno tudi njim: da bodo na Slovenskem zelo nazadovani in da bodo skupaj s svojimi zavezniki v konstituenti v manjšini in potem niti z njihovo samovlado na Slovenskem ne bo nič. Zato gre sedaj klerikalcem samo še za to, da bi dobili čim več kot mogoče mandatov, da bi se mogli v Beogradu sklicevati na to, da imajo na Slovenskem večino ljudstva za seboj. Ker se pa klerikalcem navzlic njihovi naravnost brezvestno lažnji agitaciji vendar ne bo posrečilo, bo 28. november za njih — črn dan.

Navzlic ostri volilni borbi, ki se vrši v vsej državi, posveča vsa jugoslovanska javnost veliko pozornost pogodbam z Italijo

in vedno bolj se utrjuje mnenje, da je naš položaj danes tak, da nismo bili v stanu doseči boljših pogojev, kot smo jih dosegli. Nasproti Franciji in Angliji je imela Italija popolnoma proste roke, Amerika se pa v evropske zadeve noče več vmešavati in tako bi Italija uveljavila londonski pakt, ako bi mi odklonili sprejetje njihovih predlogov. Ampak razmere se bodo spremenile, Jugoslavija se bo okrepila in takrat bomo drugače govorili z Italijo. Tudi Srbija je leta 1908 bila primorana izjaviti, da se odreka Bosni in Hercegovini, danes pa Avstro-Ogrske, ki je Srbiji to izjavo narekovala, ni več. Radi podpisa pogodbe se torej naših zastopnikov več ne more obsoditi, ker oni pač drugače niso mogli storiti, pač pa bi ministrski predsednik dr. Vesnić mogel biti veliko zmernejši v svojih poklonih pred italijanskim kraljem in italijanskim narodom, ker je krivica, ki se nam je zgodila, prevelika.

Iz Krima v južni Rusiji prihajajo poročila

o popolnem porazu generala Wrangla,

ki je bil s svojo dobrovoljsko armado od boljševikov odločilno premagan in je moral zbežati v Carigrad. Š tem so boljševiki zagospodovali tudi v južni Rusiji, ali to nikakor ne pomeni, da je njihov položaj utrjen. Ta njihova zmaga samo potrjuje resničnost besed nekdanjega predsednika začasne ruske revolucionarne vlade Kerenskega, ki je pred nedavnim izjavil v Pragi, da boljševikov ne bodo strli generali, ki služijo tu jim koristim, pač pa jih bo prej ali slej odstranil ruski narod, v prvi vrsti ruski kmet, ki je nasprotnik boljševizma, ravnotako pa tudi starega carističnega režima, ki so ga predstavljali Kolčak, Judenič, Wrangel in drugi bivši carski gene-

rali in zato se ruski kmet tudi tem generalom ni hotel pridružiti.

Madžari vendar prihajajo polagoma k spoznanju in so te dni

ratificirali trianonsko mirovno pogodbo,

ker so sprevideli, da jim upiranje nič ne pomaga, pač pa njih same ovira v ureditvi države. V madžarskem parlamentu se celo pojavljajo politične skupine, ki so nasprotne vsaki avanturistični politiki in hočejo živeti s sosedi, v prvi vrsti z našo državo, češkoslovaško republiko in Romunijo, v dobrih sosedskih odnosih. Ako ta struja pride na površje, bo to v prvi vrsti korist za Madžarsko samo, ki se bo potem mogla v svojih novih, četudi zoženih mejah gospodarsko razvijati in napredovati, ker na kako povečanje Madžarske takointako ni misliti.

Naravnost senzacionalne vesti prihajajo

o grških volitvah,

ki so se vršile predvčerajšnjem. Tam je šlo za to, ali zmaga Venizelos, mož izrednih sposobnosti, ki je s pametno politiko ustvaril iz male Grčije veliko državo in udeležil skoraj vse narodne težnje Grkov, ali pa pristaši bivšega kralja Konstantina, ki ga je odstranil s prestola ravno Venizelos, ki ni hotel, da bi se Grčija v svetovni vojni pridružila Nemčiji in Avstriji. Takrat je prevzel kraljevsko krono mlajši sin kralja Konstantina Aleksander, ki je sedaj umrl. Odstavljeni kralj Konstantin živi s soprogo (sestro bivšega nemškega cesarja Viljema) in z bivš. prestolonaslednikom v Švici in se sedaj skoraj gotovo povrne na prestol, ker — Venizelos je bil pri volitvah premagan, pristaši odstavljenega kralja Konstantina so zmagali z veliko večino. Zato je Venizelosova vlada že podala ostavko in kdo ve, kako se bodo stvari na Grškem naprej razvijale. Vsekakor, grški narod se je pokazal nevaležnega nasproti enemu najboljših, najbolj zaslužnih svojih sinov, nasproti prvemu in najsposobnejšemu svojemu državniku. Jugoslovani posebno obžalujemo Venizelosov poraz, ker ta veliki grški državnik je bil vedno tudi velik in iskren prijatelj našega naroda in naše države.

Novosti.

b. Vodiški čudeži. Klerikalci so začeli v „Domoljubu“ vlačiti na dan svoje predvojne zasluge. Da pokličemo tudi mi v spomin tiste čase, priobčujemo v zabavnem delu na «ega lista pesem o «Vodiški Johanci», ki je svoj čas vzbudila toliko pozornosti in presrčnega veselja. Priobčujemo to pesem tudi zato, ker se v njej na prav oster način žigosa izkoriščanje ljudske neumnosti po klerikalnih špekulantih. «Vodiška Johanca» igra v zgodovini slovenskih klerikalcev tako odlično vlogo, da bi bilo škoda pozabiti na to klerikalno svetnico. Ko bodo farovski agitatorji govorili o veri, potisnite jim pod nos tudi «Vodiško Johanco», ki je najboljši dokaz za to, da je vera za klerikalca v prvi vrsti vprašanje kšefta.

* **Francija vojvodi Mišiču.** O priliki dvojnega francoskega praznika: dveletnice premirja in petdesetnice tretje francoske republike, je francoski poslanik v Beogradu viconte de Fontenay v spremstvu francoskih častnikov, ki se nahajajo v Beogradu, obiskal v sanatoriju Vračar vojvodo Mišiča, ki se tamkaj zdravi. Viconte de Fontenay je vojvodi izjavil, da je cilj obiska, „da vojvodi sporoče, kako se Francija zanima za stanje slavnega bolnika in da se ona, slavec dveletnico zmage bolj kakor kedaj spominja s slavo ovenčanega voditelja srbske vojske, ki se je borila in trpela ramo ob ramo s Francijo.“

* **Vojaški glasnik.** Ministrstvo vojne in mornarice bo še tekom tega meseca začelo izdajati „Vojniški glasnik“, list, ki bo namenjen vojakom in bo imel vzgojno-nacijonalni značaj. Urejeval ga bo poseben odbor pod predsedstvom generalštabnega polkovnika Petra Markovića. Izhajal bo dvakrat na mesec. Sodelovali bodo častniki, podčastniki in vojaki in mornarice.

* **Naš kovan drobiž.** Prva pošiljka našega novega kovanega drobiža, ki se izdeluje v avstrijski državni kovnici na Dunaju, je dospela v Beograd. Do konca tekočega meseca dospejo še večje količine, ki pridejo takoj v promet. Novi drobiž je izdelan iz posebne kovinske zmesi, ki se imenuje „gama“. Vsega skupaj je naročeno 30 milijonov dinarjev nominalnih, in sicer: 12 milijonov po 25 par, 10 milijonov po 10 par in 8 milijonov po 5 par. Napis na novcih je v cirilici in latinci. Odgovarjajoča krona vrednost ni označena.

* **Pri Podsredi so pričeli pred par tedni kopati črn premog,** ki je jako lep in baje boljši kakor rajhenburški. Dosedaj je zaposlenih v rudniku 60 delavcev, večinoma domačinov.

* **Imenovanja.** Finančni svetnik Evald Hovanski je imenovan za načelnika državnega stanovanjskega urada v Ljubljani v 6. činovnem razredu, višji gozdarski komisar inž. Karl Tavčar v Ljubljani pa za gozdarskega svetnika. Ivan Selan in Franc Mejac sta imenovana za asistenta pri statističnem oddelku poverjenišva za socialno skrbstvo v Ljubljani.

* **Za ravnatelja državne trgovske akademije v Ljubljani je imenovan bivši profesor na mornariški akademiji na Reki dr. Ludevít B e m.**

* **V Slovenski Bistrici so te dni aretirali zaradi krvoskrunstva občinskega tajnika, znanega nemškutarja Puschniga.**

* **Uboži Triglav!** Italijani namepravajo na častitljivem Triglavskem pogorju postaviti velik spomenik svojemu kralju-pritlikavcu. To idejo je sprožil minister za osvobodjene kraje Salata in Italijani so jo sprejeli z njim lastnim teatralnim entuzijazmom.

* **Analfabeti ne morejo potovati v Ameriko.** Zastopstva Zedinjenih držav načelno odrekajo vsak vizum na potnih listih, ki so izstavljeni za analfabete. V Trstu so se pred vkrancanjem dogodili slučaj, da je ameriški zastopnik take potnike odločno odklonil ter jim zabranil potovanje.

* **Sokolski zlet v Osjeku.** Za prihodnje leto na Vidov in Petrov dan pripravljajo se v Osjeku pokrajinski sokolski zlet. Obligatno bo sodelovalo sedem žup, ostale pa neobligatno. garderobo.

* **Nenavadne tatvine.** V Ljubljani in ljubljanski okolici so se pojavili tatovi-specialisti, ki so se vrgli edino na usnje pri kočijah in vozičkih. Policijska in orožniška poročila javljajo, da ti tatovi režejo s kmetskih vozičkov usnje. Ta posel jim je zelo olajšan, ker so vozički in kočije običajno shranjeni v nezaklenjenih gospodarskih prostorih. Zadnje noč so n. pr. tatovi trem posestnikom v Črni vasi porezali usnje.

* **Pomladno vreme v Dalmaciji.** Iz Splita poročajo, da je zadnje dni nastopilo pravo pomladansko vreme v Dalmaciji, solnce pripeka in na nekaterih krajih se že kopljejo v morju.

* **Podporno društvo za revne dijake državne realne v Mariboru** ima svoj redni občni zbor v sredo ob 17. uri v posvetovalnici državne realke.

* **Velik vlom v Zalcu.** Ponoči dne 12. t. m. so neznani tatovi izvršili drzen vlom v Vizovškovo manufakturno trgovino v Zalcu na Štajerskem. Tatovi so odnesli velike množine manufakturnega blaga, zlasti 35 kosov finega angleškega sukna zelenkaste barve, 5 kosov volnenega zimskega sukna, 6 kosov črnega modernega blaga. Pri tem delu so se krepčali s konjakom, katerega so tudi odnesli 4 steklenice ter okoli 400 kron papirnatega drobiža. Celokupna škoda znaša 182.000 kron. Orožniki zasledujejo vlomilce, toda doslej brez uspeha.

* **Trgovska akademija v Ljubljani.** Od mnogo strani nam prihajajo vprašanja, kaj je s trgovsko akademijo. Informirali smo se in dobili obvestilo, da se vrše vse predpriprave za otvoritev. Čim bodo največje težkoče (glede prostora) premagane, bo akademija pričela s poukom. Upati je, da se to zgodi v kratkem.

Gospodarstvo.

— **Nabava živeža za vojno ministrstvo.** Dne 10. decembra 1920. ob devetih se vrši v ekonomskem oddelku ministrstva za vojno in mornarico prva pismena ponudbena dražba za nabavo teh-le predmetov: 1 milijon kilogramov navadnega riža, 70 tisoč kilogramov navadne kave v zrnju, 500.000 kg navadnega sočivja in 20.000 kg navadnega čaja. Ponudbe na te količine se sprejemajo samo od 20.000 kg dalje, tako da se tudi manjši kapitalisti lahko udeležijo te nabave.

— **Trošarina na vino in mošt.** »Uradni list« objavlja v št. 132. preuredbo pravilnika za izvršitev določil o trošarini na vino, mošt in sadno vino z dne 7. septembra 1920. Z dnem 1. decembra t. l. se razširi veljavnost tega pravilnika tudi na ozemlje politične občine ljubljanske, ki je do tega dne za užitnino zaprto.

— **Državne vzorne kmetije.** Uradni list deželne vlade za Slovenijo z

dne 17. t. m. objavlja uredbo o organizaciji in ureditvi državnih vzornih kmetij. Kakor posnamemo tej uredbi, je na vzornih kmetijah poleg vzdrževanja in nadaljnega izpopolnjevanja doslej že preizkušanih in uspešnih kmetijskih kultur uvesti tudi nove: kulturo riža, maka, hmelja, bombaža itd. Razven tega je ustvariti možnost za pridelovanje semenja. Kulture na posameznih kmetijah se bodo izvajale po specialnem načrtu, ki ga za vsako kmetijo izdelala ministrstvo za kmetijstvo in vode.

— **Cene kože in usnja.** Iz Zagreba nam poročajo: Komaj opazljivo a tim sigurnejše padajo nenaravno zvišane cene ne samo pri nas, ampak tudi na svetovnih tržiščih. Vzrok je iskati v pomanjkanju premoga, v naraščajočih plačah, a ne nazadnje tudi v oslavljenosti kupni moči konsumentov. Tako je cena 45 K za kilogram ne samo nominalna, ker bodo mnogi radi prodajali tudi izpod te cene. Glede izdelane kože trpi domača trgovina pod močnim uvozom italijanskih podplatov, ki se kupujejo po 23 lir kilogram, kar odgovarja 115 našim kronam, s stroški carine in prevoza 135 kron, dočim zahtevajo naši usnarji 160 do 170 kron. Gotovo je, da se te cene ne bodo mogle vzdržati, če se bo italijanski uvoz vršil še nadalje pod enakimi pogoji. Pri gornjem usnju se vnanja konkurenca ne čuti tako ter najde domača produkcija trajno dobro prodajo ob nekoliko zvišanih cenah. Kravje usnje notira 260 do 280 K za kilogram, telečje 300 do 320 K, a telečji boks 65 do 70 K kvadrat. Kože divjačine v ceni znatno popuščajo. Kakor v zapadnih evropskih državah leže tudi v Ameriki znatne zaloge. Najmanj je zanimanja za kune.

— **Zvišanje delniške glavnice.** Minister za trgovino in industrijo je Združenim papirnicam Vevče, Goričane in Medvode d. d. v Ljubljani dovolil zvišati delniško glavnico od 20 milijonov na 40 milijonov kron.

28. novembra bomo volili demokrate dr. Žerjavo, ker se ga klerikalci najbolj boje!

Listek.

Vodiški čudeži.

Prvi čudež.

I.

Lepa vas je vas Vodice. Tamkaj pasel je ovčice, en pobožen župnik star cele fare gospodar.

Enkrat se pri njem zglasila je ena dekla „Bogomila“ — župnik jo je v službo vzel, ker v devištvo je verjel.

Kar naenkrat, kaj zasliši! Da godi se čudež v hiši — da Johanca krvavi, kakor da na kri' visi.

Iz rok, iz nog iz prsne rane, zdaj pa zdaj ji kaplja kane, župnik gleda in strmi, „Božji čudež se godi...“

Župnik pravi: „To ni dekla, ki se je sem k nam zatekla, to svetnica je zares, k nam poslana iz nebes.“

So jo v postljo položili in pobožno so molili, obožvali čudež ta, ki ga nihče ne pozna.

Vsak popoldan po obedu bilo je na dnevnem redu, da Johanca krvavi — župnik gleda in strmi...

Potlej pravi in ukaže: „Ta prikazen se ne laže: najsvetejša vseh svetnic je Johanca iz Vodice...“

Nedeljska pridiga.

II.

En glas gre v deželi celi: „zdaj svetnico bomo imeli, smilil se je večni Bog, zdaj bo konec vseh nadlog.“

Po vaseh in po vasicah sliši se, da tam v Vodiceh, čudne se stvari gode, svete rane krvave.

In vse babe klepetajo, vse device šepetajo: „Bog je storil čudež ta, da brezverca zrešeta.“

A v nedeljo po deželi, župniki so prid'ge imeli, vsepovsod gre en sam glas, sam Bog stopil je med nas.

Župnik Janez je govoril: „Bog je velik čudež storil, kar v Vodiceh se godi, to še nikdar bilo ni.“

Tu gode stvari se take, ki ostras'jo učenjake, da nevedneži strme, nihče sveta si ne ve.

Pa brezverski časopisi, in različni njih dopisi, trdovratno zdaj taje, da se čudeži gode.

Liberalci, socialisti in njihovi grdi listi, same čenče klatijo, božje stvari blatijo.

Toda kar „Slovenec“ piše, to svet Peter več ne zbrise, on priznava, da je res prišel čudež iz nebes.

Kar godi se zdaj v Vodiceh, to v pomoč je dušam v vicah, kdar za maše plača kaj — lahko pride v sveti raj!

O kristjani, božja pota, prava božja so dobrot. Tam Bog milosti deli, onim, kdor pokoro stri.

Kje pa čudeži so taki, taki ali vsaj enaki, kot v Vodiceh se gode? To nevernik ne pove!

Tam Johanca ima rane, iz njih za kapljo kaplja kane, to spominja te, kristjan, na petero božjih ran!

Ta kri vse boleznih zdravi, to je božji čudež pravi, z njo dobimo sveti raj v večne čase vekomaj.

In zdaj veš, o čreda moja, kaj je prva dolžnost tvoja, da veruješ, da je res prišel čudež iz nebes.

To je župnik Janez pravil, zraven je še to pristavil, da naj vsak v Vodice gre, kjer se čudeži gode.

Zvesto vsi so poslušali, Bogu hvalo so dajali, rekli so: „Če je tako, pa v Vodice pojdemo!“

Dalje prihodnjič.

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA V LJUBLJANI

Stritarjeva ulica številka 2. Podružnice v Splitu, Trstu, Celovcu, Sarajevu, Gorici, Celju, Mariboru in Borovljah; bančna ekspozitura v Ptuj.

Delniška glavica in rezerva okrog **K 50.000.000** —
Telefon št. 261.

Sprejema **vloge na knjižice in tekoči račun** proti ugodnemu obrestovanju.

Kupuje in prodaja vse vrste vrednostnih papirjev, — valut in dovoljuje vsakovrstne kredite. —
Brzjavni naslov: „Banks“.